Warum die Zeitung Kurdî?

Wir als die „Zeitung-Kurdi“ -Team haben schon seit längerem die Herausgabe einer deutsch-kurdischen Zeitung geplant. Unsere Motivation war und ist in erster Linie die Wiederbelebung und Erhaltung einer vom Aussterben bedrohten Sprache. Anlässlich des „Jahres der Sprachen“ brachte die UNESCO 2008 den Weltatlas für bedrohte Sprachen heraus. Insgesamt sind in etwa 3000 Sprachen der Welt bedroht und 11 davon allein in Kurdistan. Dies führt uns den Ernst der Situation noch einmal vor Augen. Sprache ist identitätsstiftend, Sprache ist kulturstiftend und beides sind Grundbedingungen für das „Selbstbewusstsein“ und somit das „Überleben“ eines Volkes. **Seite 2**

Zeitung Kurdî
Dezember 2009 Ausgabe 1
Kurdisch-Österreichische Zeitung für Kultur und Kommunikation
„Em Rojnameyaka pirr zimanî û dîalogîxwazin“
Çandveguherîn di navbêra Amed û Vîena da
Kulturaustausch zur Amed und Wien
Gaxand yeno, gaxande sima bimbarek bo!
Law law Josef te dît, Kurdên Austrî jî derketin!!!

Zeitung
Kurdî
Dezember 2009
Ausgabe 1
Kurdisch-Österreichische Zeitung für Kultur und Kommunikation

„Em Rojnameyaka pirr zimanî û dîalogîxwazin“

Wek te zanîn Rojnameyaka me Kurdên kû li Austrê dijîn tunne bû. Nêzikê deh salane kû li ser pêwîstîya vê dihat guftigo kirin.
Lê tiştekî wiha hetta îro derneket holê. Her wiha, wek te zanîn livir Radyoyên me jî hene, (li Viena Radîo Dêrsîm û li Lînzê Radio Mezopotamîa) lê dîsa jî, pêwîstîya zimannivîsî hîn zêde têt xûyakirin.
Jîyana me, kî dizane hetta kîngê li Austrê berdewam e. Ger wiha ye, ma em çima qelemekî nekin dest xwe(ko niha Laptop hene) û dîtîn û ramanên xwe bi zimanên xwe neanîn ser ziman! ***Rûpel 6***

Çandveguherîn di navbêra Amed û Vîena da

Kulturaustausch zur Amed und Wien

Amed; bixwe bajarekî pirrengînîyake Rojhilat a Navîn e. Her wiha li wir, Misilman, Ezîdî, Süryanî û Xiristîyan demên dirêj bi hevra jîyîn. Ew jî, ji bo diversîtät-vielfaltê bingehîyaka balkêş e. ***Rûpel 3***

Gaxand yeno, gaxande sima bimbarek bo!

Asma kanune de Dersim de gaxand amenê bimbarek kerdene. A roze domonu çêf û esq kerdenê. Eke mara raştîye pers kene sabîyayena ma domanan kî restene asmen. ***Pelgê 14***

Warum die Zeitung Kurdî?

Redaktion

Liebe Leserinnen und Leser!
Herzlich willkommen zur ersten Ausgabe von die „Zeitung Kurdi“.
Warum eine neue Zeitung?
Wir als die „Zeitung-Kurdi“ -Team haben schon seit längerem die Herausgabe einer deutsch-kurdischen Zeitung geplant. Unsere Motivation war und ist in erster Linie die Wiederbelebung und Erhaltung einer vom Aussterben bedrohten Sprache. Anlässlich des „Jahres der Sprachen“ brachte die UNESCO 2008 den Weltatlas für bedrohte Sprachen heraus. Insgesamt sind in etwa 3000 Sprachen der Welt bedroht und 11 davon allein in Kurdistan. Dies führt uns den Ernst der Situation noch einmal vor Augen. Sprache ist identitätsstiftend, Sprache ist kulturstiftend und beides sind Grundbedingungen für das „Selbstbewusstsein“ und somit das „Überleben“ eines Volkes.

In Österreich leben in etwa (genaue Untersuchungen gibt es nicht) mehr als 70.000 Kurdinnen und Kurden. Ein Großteil ist in die Migration gegangen, weil ihre kurdische Identität in ihrer Heimat nicht geduldet wurde und auch ihr Leib und Leben bedroht waren. Vielen Kurdinnen und Kurden ist es deshalb ein Anliegen, im Exil ihre Kultur und Sprache und somit ihre Identität zu wahren und für die nächsten Generationen zur Verfügung zu stellen. Es ist allgemein bekannt, dass die jüngere Generation der Kurdinnen und Kurden zwar die kurdische Sprache nicht gut beherrscht, aber eine hohe Motivation hat, sie zu erlernen und zu verbessern. Die Zeitung die „Zeitung Kurdi“ soll dazu einen Beitrag leisten.
Wir als die „Zeitung Kurdî“ -Team haben uns auch Gedanken darüber gemacht, wie wir alle in dieser Gesellschaft noch effektiver miteinander kommunizieren können. Aus diesem Anlass, werden wir versuchen, eine Drehscheibe für Informationen, Dialog und Miteinander sowohl zwischen kurdischen Migrantinnen und Migranten als auch zwischen der kurdischen und der österreichischen Bevölkerung zu sein.
Nur Vielfalt, Verständnis, Toleranz, Dialog, Solidarität, Gleichheit, Mehrsprachigkeit, Pluralismus und eine Sprache ohne Rassismus, ohne Fundamentalismus und ohne Unwahrheiten alleine können das Fundament für eine gemeinsame Zukunft legen.
Auch wir wollen und werden für diese „gemeinsame“ Zukunft unseren Beitrag ohne Wenn und Aber leisten. Daher wird die Zeitung Kurdî auf Deutsch und auf Kurdisch erscheinen.
Wir erhoffen uns bei unserer Arbeit eine breite Unterstützung, sowohl von Kurdinnen und Kurden als auch von Österreicherinnen und Österreichern und allen demokratischen Institutionen.
Wir wünschen Ihnen einen guten Rutsch ins neue Jahr

Ihr die „Zeitung-Kurdi“-Team

www.arsiv.org

Impressum

Gründungsdatum : Dezember 2009
GründerInnen : Bahtiyar Kahraman und Rohat Miran

❍**Herausgeber:** Art+Press Medien Bildungswerk ❍**Chefredakteur:** Bahtîyar Kahraman ❍**Kurmancî Editör:** Rohat Mîran ❍**Kirmançkî Editör:** Mag.Eren Kiliç ❍**Mitarbeiter/innen:** Metîn Can, Şahîn Okay, Hozan Delîl Xidir, Hüseyîn Şîmşek, Kadîr Sel, Îlyas Îrten, Saydo Barnas, Mag.Bakî Yildiz, Alî Dikme, Îhsan Azadî, Xidir Karataş, Mag.a Özlem Akar, Mag.Mustafa Akgün ❍**Grafik & Layout:** Art+Press ❍**Kontakt Tel (Kurdisch):** Rohat Mîran (0699 111 55 294) ❍**Kontakt Tel (Deutsch):** Metîn Can (0699 115 41 428) ❍**Office Adresse:** Sonnwendgasse 38, Lokal 2,1100 - Wien ❍**E-mail:** office@kurdi.at ❍**Home:** www.kurdi.at ❍**Bankverbindung:** Erste Bank, Konto Nr.: 291 140 93 500, BLZ: 20111

Dîmenek ji parlamena Austrê

Dîmenek ji Amedê

Çandveguherîn di navbêra Amed û Vîena da

Kulturaustausch zur Amed und Wien

Nûçe/Şahîn Okay û Rohat Mîran

Amed; bixwe bajarekî pirrengînîyake Rojhilat a Navîn e. Her wiha li wir, Misilman, Ezîdî, Süryanî û Xiristîyan demên dirêj bi hevra jîyîn. Ew jî, ji bo diversîtät-vielfaltê bingehîyaka balkêş e.

Ji alîya komîsyonê ve, agahîyek wiha gihîşte me.“Sal a ku bê, ango di 2010 an de Civat a Şaredarîya Vîena bi piranî, di navbêra Şaredarîya Vîena û Şaredarîya Amedê di meha Pûşberê 2009 an da biryar a çandveguherînê da.“

Ji bo çi?

„Şarêdarîya Vîena berê jî bi şaredarîyê bajarên din ve tekîlîyên xwe wiha hebûn. Di hundirê Civata xwe da gihîştin merhaleyaka nû û dan nîşan kû; Amed; bixwe bajarekî pirrengînîyake Rojhilat a Navîn e. Her wiha li wir, Misilman, Ezîdî, Süryanî û Xiristîyan demên dirêj bi hevra jîyîn. Ew jî, ji bo diversîtät-vielfaltê bingehîyaka balkêş e. û niha jî, Amedê carekî din ehtîyaca projekeya wiha heye“

„Vîena bi ti bajaran ve ne bajarekîhevbiratî ye. Ti prensîbên xwe wiha tunnin. Lê bo çandveguherinê her dem vekirî ye. Hetta niha, bi Sarajevo, Stockholm, Rom û Pekînê ve projeyên wiha çêkirin e.”

Ji alîya Şarederîya Diyarbekirê ve jî Osman Baydemîrî, biryarake wiha pirr bi qedîrşînas dîtî ye û spasîya xwe ji Şaredarîya Vîena re şandî ye.

Di meha Gelawejê 2009 an de, Wezîrê çandê a Parêzgeha Vîenayê Dr. Andreas Mailath-Pokorny û Lijneyaşaredarê(Gemeinderat) Ernst Woller, serokê komîsyon a çandê û bi keseyatên din ve, hevdîtînek çekirin. Div ê hevdîtînê da, dîtîn û ramanên her du alîyan gihîştin hev û planên xwe çekirin.

Gava yekemîn 2010 an de bê avitin û Şaredarê Dîyarbekîrê bê wexwendin.

Ê çi bikin?

Li Vîenayê bajarê Amedê wek çand û turîstîkî bêt naskirin.

Ji kesayetên ji nav vê Komîsyonê serdanîya Amedê bikin.

Pîşewer û hunermendên ji Amedê ê li Vîenayê berhemên xwe bidin nasîn.

Grub a Zarokên Amedê li Vîena ê konsertekê bidin.

Dû nivîskarên ji Amedê, bi nivîskarên Vîena ve, şev a xwendinê bi dar xin.

Bi wêneyan naskirin a Amedê çebibe.

Û çand a Vîena li Amedê bêt naskirin.”

www.arsivakurdi.org

Kiliçdaroglu li Viena hat şermezar kirin

Nûçe / Ilyas Erten

Komeleyên Yekîtîya Alevîyan li Austrê di dema 22ê Çiriya Paşîn 2009 an de Kemal Kiliçdaroglu wek axaftwan wexwend Austrê. Kilicdaroglû, di vê axaftinê de, Li pey Onur Öymenî sekinî û got; „Onur Öymenî şaş hat femkirin“ Em niha li paş vê şaştê binêrin, gelo çawa Kurdan Onur Öymenî şaş femkirin em wê deynîn ber çavan.

Çawa têt zanîn, Dêrsim yek ji berxwedanên mezin yê milletê Kurd a li Bakûrê Kurdistanê.

Wekî eyan e, erda ku Komara Tirkîye li ser ava bû, di warê etnîkî da pirrengî bû. Lê hukumeta Tirk piştî Lozanê xwest hemû gelên nav sînorên xwe bike Tirk û jê milletekî pêk bîne. Ermenî di berê da hatibûn kuştin û revandin. Romî jî bi piranî piştî Şerê Pêşîn ê Mezin koç kirin çûn. Man gelên misilman, ango Kurd, Tirk, Laz, Çerkez, Ereb û hwd…

Mistefa Kemal û hevalên xwe xwestin hemû gelên Misilman bi darê zorê bikin Tirk. Zimanên hemûyan qedexe kirin, tu maf û azadî nedane wan û li ser derewan dîrokek ava kirin… Di nav van gelên misilman da tenê Kurd bi xurtî dijî vê sîyasetê derketin. Ji ber ku Kurd di nav sînorên Komara Tirk da xwedî welateke mezin û taybetî bûn, her usa jî Kurd bi hejmara xwe ya mezin gel û milletekî cuda bûn.

Bona vê yekê Kurd piştî Lozanê ji sîyaset û helwesta hukumeta Tirk aciz bûn. Berxwedanên Kurdan (Serhildana Şêx Saît, Grîdax û yên din) bi du hev hatin, lê bi êrişên mezin yên dewleta Tirk hatin vemirandin û dijî Kurdan qetlîamên mezin çêbûn. Bi vî awayî destê dewleta Tirk giha hemû cîhên Kurdistana Bakur, ji bilî Dêrsimê. Dêrsim hîn bi serê xwe bû. Çekdar bû û bi têrî xwe bac û leşker nedida dewleta Tirk.

Piştî vemirandina şoreşa Girîdaxê dor hatibû Dêrsimê. Hukumeta Tirk di sala 1935'an da navê Dêrsimê guhart, kir Tunc Elî. Di sala 1936 an da serokwezîr Celal Bayar pirsa Dêrsimê anî parlamena Tirk, got "Dêrsim wek kunêrekê ye û divê bê jêkirin û avêtin!" Di sala 1937 an da leşkerê Tirk bi çar alî va dora Dêrsimê girt. Di çapemenîya Tirkîyê da hat nivîsandin ku leşkerê Tirk li dora Çemê Miradê manewra dike û "hêzên kesk û şîn lîstikên şer pêktînin…"

Lê bi rastî ordîya Tirk bi tevî top û firokên şer êrişî ser Dêrsimê kir. Dêrsimîyan cî û cî bi xurtî ber xwe dan, bedêleke giran dane êrişgeran. Lê di dest Dêrsimîyan da tenê tifingên kevn hebûn û têr cebirxane jî tune bû. Êrîşgeran tevî topbaranê û bombayên ezmanî, çekên kîmyewî jî bi kar anîn. Dijî xelkê ku ketibûn şikeftan (piranî jin û zaro) gazên jehrî bi kar anîn. Cî û cî bi şewitandina puş û pelaxê ew bi dûmanê kuştin. Xelkê ku teslîm bûn kirin rêzê gulebaran kirin, pirî caran bi singîyan kuştin û avêtin çeman. Bi vî awayî bi dehhezaran kes kuştin, bi dehhezaran jî koçberî rojavayê kirin di gund û bajarên Tirkan da belav kirin. Serokê berxwedanê Seyît Riza, lawê xwe û çend merivên xwe li Xarpêtê hatin dardakirin. Bi vî awayî berxwedana Dêrsimê vemirandin.

Bi vî awayî li temamîya Kurdîstana Bakur ji bo demekê bêdengîyek çêbû, qasî bîst salan. Dewleta Tirk usa hêvî kir ku êdî dawîya tevgera kurdî hat. Lê ev hêvî pûç bû. Pir ne borî tevgera kurd cardin geş bû xewên zordestan revand.

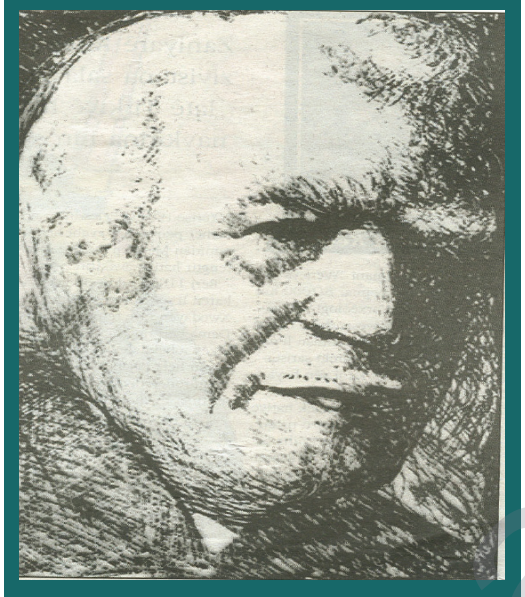
www.kurdiyar.org

Salveger a helbestvanê me : CEGERXWIN

Nave xwe dike Cegerxwîn û bi vî navî jî te naskirin. Helbestên xwe li ser derd û êşên Kurd û Kurdistanê, li ser şoreşgerîyê û li ser xwendin û hînbûyine dinivîse.

Nave xwe yî rastî Şexmusê Hesen e. Di sala 1903 da li Merdîne li Gundê Hesare bi dayik bûye. Di 15-16 an salîya xwe da Dê û Bavê xwe winda kirê.

Li ba xucik(xwîşk) û biraye xwe jiyana xwe bi şivantîyê derbas dike. Lê ev li cihe xwe nasekine diçe Amedê, dikeve medrese û bi meletî hîn dibe . Dî vî demê da li alîyên Kurdistanê digere. Bi gor dîtîn a wî, „ji Meletî ti xêr nayê“ wî û we jî dihele û jîyana xwe dike rêya tekoşîn a gelê xwe.

Di sala 1932 an da helbestên vî di kovarên ko Celadet û Kamaran Bedir- Xan bi nave; „Hawar, Ronahî û Roja Nû „ derdixin, çap dibin. Duvre derbas a Surî dibe. Li wir komînîstan nas dike û bi wan ra kar dike.

Li Surî bi hevalên xwe va „Malbata Ciwanên Kurd„ ava dike. Lê ji demekê şûn ve kolonistên Fransizî wê sazî qedexe dikin.

Piştê demekê ji hevalên xwe ên komûnîst jî xêr nabîne û heta dawîya jîyana xwe li ber xebata welatperwerîyê disekin e.

Nave xwe dike Cegerxwîn û bi vî navî jî te naskirin. Helbestên xwe li ser derd û êşên Kurd û Kurdistanê, li ser şoreşgerîyê û li ser xwendin û hînbûyine dinivîse.

Cegerxwîn ne tenê helbestwan e. Gelek berhemên wî jî hene:

Tarîxa Kurdistan (1-2-3-4) ,Gramara Kurdî, Ferheng, Folkro Kurdî, Destan a Derwêsê Evdî, Bavê Tecro, Jîyan a Min û Gotinên Pêşîyan

Ev niviskar û hozanê gele Kurd, di 26 Cirîyapêşîn 1982 da diçe ser dilovanî ya xwe.

Îsal salvager a Cegerxwîn e. Bi temamî 26 sal derbas bûn e. Lê evê, bi berhemên xwe û bi ronakî ya xwe hertim di nav gele xwede bijî.

Kadir Sel

Integrations- und Diversitätsangelegenheiten (MA 17)

Rojname Kurdî

‚Firsed û îmkanên me li vir gelekin. Emê van îmkanên xwe bi zanêbûnê bi karbînin.‘

Dema kû hevalên Bahtiyar û Rohat telefonê min kirin û li ser derxistina rojnameya Kurdî axafîn, ez gelek şad û bextîyar bûm. Ez caradin li ser fikiriyam, kû Kurd li Evropa gehiştîna merhalekî zanebunê.

Rewşenbir û ronakbîrên Kurd li Evropa wek meşa hingivin.

Sal û dewran derbas bûn e, civata Kurd pirr peşva çûye. Dem hatiye şanûçicên xwe dadînin. Dem hatiyê embar û petagên xwe çêdikin. Dem hatîyê kes nikare rêya me bigre! Em li vir serbest in, em li vir azadin. Îmkanên me, firsendên me zedenê. Çima îmkanên xwe ji bo rojnameya Kurdî seferber nekin?

Belê, pêş sî salan vir da tenê bi tenê destê kesên sîyasî an ji tevgerên sîyasî dikaribun rojname û kovaran derxînin. Ew monopolekî tevgerên sîyasî bûn. Lê ew monopol şikest. Baş bû. Perspektîvên rojnameyên tevgerên sîyasî teng bûn. Misleheten tevgerî li ser her tiştî bûn. Le îro ew nema. Xwezî li Kurda be!

Dem û dewran xwe guhert. Û baş guhert. Xewn û xeyala Kurda gav bi gav têne cîh.

Derxistina rojnemekî bi Kurdî barekî giran e. Jê ra gelek kar lazim e. Bê piştgîrî, bê alîkarî nabe. Karên pirofesyonel lazim e. Bi kurtî, konseptekî rêkûpêk hewceye.

Îro, li Viyanê gelek rewşenbîr û ronakbîrên Kurd dijîn. Hejmara me roj bi roj zêde dibe. Çima rojnamekî me jî nebe. Ji destê me nayê? An jî em nikarin? Hinek kom dikarin nêzîkî bîst rojname bi zimanê daykê biderînîn. Lê dîsa jî me Kurdan yek rojnameka me bi zimanê me nîne. Ewa çi tiştekî ecaîbe. Ji alîyekî ve şîyarbun û hîsên Kurdewarî gelek pêşketiyê. Gelo ew ne paradokse?

Ew hîs hêzekî xûrt dide me. Bi piştîvanî hemî asteng û mişkule bên halkirin.

Firsed û îmkanên me li vir gelekin. Emê van îmkanên xwe bi zanêbûnê bi karbînin.

Rojnameya Kurdî bi alîyê ziman, çand û hûnera Kurdî da jî mîsyonekî bileyîze. Lê bi vî awayî ji ihtîyaç û tengasîya Kurda jî bîne ziman. Pirsgirekên civata Kurd li Viena bide ber çawan. Munazereyên zanîstî li ser meseleyên rojane bike.

Em hevîdarin kû ev karê hevalan bi serbilindî bi ser ke ve.

Ez caradin hevalên kû ew karên giran hildane ser milên xwe, pîroz dikim.

Di navbêra kû me dest bi karê Rojnameya Kurdî kir, ji Fransayê jî nûçeyek pirr giranbiha li ser internetê gihîşt me… Kurd li her deverên Evropa karên baş dikin. Gava kû min bîhîst Kurdên Evropa rojnameya frensî a bi nav û deng LE MONDE-Diplomatîkê bi Kurdî derdixînin, gelek kêfa min hat. Min ji xera got, ew çi xeberekî xweş e! Ew çi karekî pîroz e! Heta niha Kurdên Evropa di warê rojnamegerîyêda tiştekî wisa giranbiha nekirin.

Pêş sî sal virda me karekî waha keleş tesevur nedikir. Lê belê xewnên me yên xweşîk û renginî hebûn. Karekî wisa balkêş û konkret ne dihate bîra me. Le îro Kurdên Evropa ne tenê LE MONDE-Diplomatîkê, çend rojname û kovarên din jî sedûsed û rasterast bi Kurdî diweşînin.

Serkeftinê dixwazim…

www.arsivakurdi.org

DOSAR

„Em Rojnameyaka pirr zimanî û dîalogîxwazin“

Saydo Barnas

“...Pêwîsta bi Kurdîyaka sivik û zelal ve xebat bêt avakirin. Ez pirr kêfxweş û dilşa me. Ez hêvî dikim, nivîskarên vê Rojnamê, bi zimanên xwe bifikirin û bi-nivîsin.Ji ber kû; bi zimanekî biyanî(tirkî, erebî almankî û hwd.) fikirîn û duvre jî ver-gerandina ser zimanên me, dewlemendîya zimanên me winda dike. Pêwîste em vê rastîya xwe jî bidin ber ça-ven xwe.“

Wek te zanîn Rojnameyaka me Kurdên kû li Austrê dijîn tunne bû. Nêzikê deh salane kû li ser pêwîstîya vê dihat guftigo kirin.

Lê tiştekî wiha hetta îro derneket holê. Her wiha, wek te zanîn livir Radyoyên me jî hene, (li Viena Radîo Dêrsîm û li Lînzê Radio Mezopo-tamîa) lê dîsa jî, pêwîstîya ziman-nivîsî hîn zêde têt xûyakirin.

Jîyana me, kî dizane hetta kîngê li Austrê berdewam e. Ger wiha ye, ma em çima qelemekî nekin dest xwe(ko niha Laptop hene) û dîtîn û ramanên xwe bi zimanên xwe neanîn ser zi-man! Hinek ji nav me, dikarin bêjin, „em nizanin binivîsînin“ Rast e, ma gelo ewna nikarin, li ser telefonan bi me ra biaxifin jî… Na ez bi wê bawer nakim. Ko yek mîrovek tenê bi carekî jîyana xwe di nav Kurdan de derbas-kirî be, ew êdin îflah nabe û ti caran jî vî zimanî ji bîrr nake. Ez bivê di jîyana xwe da bi nasim…

Em di nav kûltur(çand)a Austrê da tekîlîyên xwe berdewam dikin. Em distînîn, difroşin, dixwînin û dinivîsî-nin… Lê ka em bisekinin û lixwe binêrin, gelo em çi didin kultur a vî gelî? Dibe kû, ev Rojnameya me bo ve jî bibe platformek…

Li ser vê prosesê cara yekem, em dû kes; dawîyê jî em çend hevalên me yên hêja ve hatin ba hev. Me biryar(qerar) da û îro jî ew rojname niha di dest we da ye. Hêvîdarim, emê biserkevin. Çimakî, her hevalê me, ji dil û bi rih ve ket nav vê xebatê.

Rojnameya Kurdî, ji hemû komel, partî, rêkxistin û ji bandora kesayatan (person) ve azad e. Ew hebûn û ne-bûn a vê platformê ye.

Em hevalên ko li Büroya PresArt-Media hatî cem hev, me dîtîn û ra-manên xwe wiha anîn zimên:

Rohat Miran

“...Bo min, hêvîyek bû. Iro ez bi vê hêvîya rojanî ve dilşa û dilxwezim. Ez hêvîda-rim hemû gelê me ên li Aus-trê, xwe bigihînin me û xwe bi vê xebatê ve parva bikin. Ew bo gelê me ên li Austrê dijîn, serfirazîyeke.

www.arsiv

Metin Can

"...Nivîskar dikarin bi her zaravayî û zimanên kurdan binivîsinin. Dibekû, kes li kesî tajangan (hakaret) neke.. Rojnameyaka demokrat xwesteka min e. Bila înformatîf be û pêwîstîya nivîsên dirêj tunne. Lê dîsa jî, ez dixwazim di vê rojnamê da Lîteratûr a Kurdan jî bibînim."

Hüseyin Şimşek

"...Dibekû, bibe rojnameyaka rojanî. Pêwîste carna nivîsên provakatîf jî hebin.. Bila kî çi dixwaze bikarebe, binivîse... Em Rojnameyaka pirr zimanî û dîalogxwazin."

Rojnameya Kurdî, ji hemû komel, partî, rêkxistin û ji bandora kesayatan (person) ve azad e. Ew hebûn û nebûn a vê platformê ye.

Kadir Sel

"...Herkesek nikare bi zimanên kurdan bixwîn e û binivîsîn e. Bo wê pêwîste, wêne zêde bibin. Hetta kû ji dest me da hatî, bi peyvên sivik û vekirî binivîsinin."

Şahin Okay

"...Kurd li Austrê, zêde bi îdentîteya xwe nayên naskirin. Dikarim bêjim, sedîheyştê Kurd wek tirk an jî wek farisîyan tên nasîn. Bila êdin ne bes e ko em xwe bi hebûn a xwe serfiraz bin."

Em wek Rojname Kurdî Serokkomarî ya Heinz Fischerî a duwemîn ji niha ve pîroz dikin!

Eren Kılıç

"...Pêwîste em alfabeya Bedîrxanîyan bidin ber çavên xwe.. U gelê me yi li Evropa û li Austrê dijî, hîna vê alfabê bikin. Kî alîkarîya vê Rojnamê bike, bila ji alîya me ve bên xeberdarkirin. Û em herin ba wan û xwe bidin nasî."

Nûçe- Heinz Fischerî (71) namzedîya xwe bi videokê li ser Internetê eşkerê kir û ji bo hilbijartina serokkomariyê, caraka din namzedîya xwe danî. Wek te zanîn kû, di meha Avrêl(April) 2010 an da hilbijartin a Serokkamarê heye.

Namzedîya Serokkomar Fischerî ji bo partiyên dî jî sûrprîz nebû, Partîya Gelê Austrê(ÖVP), Keskan (Grünen) û Partîya Azadîya Austrê(FPÖ) hetta niha ti kesek ji namzedîya partiyên xwe ji raya giştî re eşkere nekirin.

Wek kû rojnamên Austrê jî dinivîsînin, namzedên partîyên din li hember Heinz Fischer ti şansên xweyî mezin tunin.

Di hêladin de, hinek şexsîyetên di nav ÖVP de jî alîkarîya namzedîya Dr. Fischer dikin.

Her wiha keseyatên wek rojnamevan Hugo Portisch, di nav komîtaya hilbijartinê da ji bo serokkomar Fischer alîkarîye dikin.

Serokkomar Heinz Fischer

Heinz Fischer sîyasetmendarekî bi nav û denge. Di navnetewê da ji tê hezkirin, di alîya dîplomasî ye û ji bo kare aborîya navnetewê rolekî mezin dileyîze.

Ew jî te vê maneyê kû, Dr. Heinz Fischerî carekî din bibe serokkomara Austrê.

Bahtiyar Kahraman

"...Helbet, profesyonalîteya me heye, lê bo Rojnameyaka bi zimanên Kurdan, em hîn nû ne. Emê di rê da fêr bin û bi alîkarîya gelê me yî li Austrê û dostên me yî li vir dijîn, pêş ve kevin. Hevî ya me mezin e."

www.arsiv

„Em wek sazî bi hijdeh(18) zimanan kar tînin“

‚Xebatên me zêdetir bihevra jîyîn e û ji hev fêmkirin e‘

Rohat Mîran

REBAS 15 çîye û li ser çi xebatê dike?
Saydo Barnas: **REBAS 15 ji tîpên pêşîn yên (Regionale Beratungsstelle für Ausländische Schüler/innen) pêk te.**

Ew xebat ji kû/ ji bo çi derket?
Her wiha, sîstema dibistanên Austrê bi alîyê dê û bavan ve nayê fêmkirin. Em bi zimanê zikmakî înformatîonan didin. Ew ji bo zarên ku zimanê wan ne almanî ye û ji bo ên di dibistananda zehmetîyên fehmkirinê dikşîne ye.

Karê we bi taybetî li ser mîgranta ye?
Erê xebata me zêde bi mîgrantînan re ye. Li ser sîstema dibistanan, întegratîona zarokên li dibistanê û li ser kar û barên sosyalî û hiqûqî ye.

Li hemû mintiqeyên Vîena heye gelo?
Na. Tenê ji bo 15 û 7 an.

Çend xebatkarên vê xebatê hene? Ji kîjan welatan hatina Austrê?
Çar (4) xebatvanên bingehî (esasî) hene. Ew jî bi rojê, 8 seatê kar dikin. Û pênc(5) jî alîkarên me hene. Ew jî, di hefteyîkî de, 2 an jî 3 seatan li ba me kar dikin. Hemû jî, memostên zimanê zikmakî (Muttersprachlicher Berater) ne. Em wek sazî bi dehûheşt(18) zimanan kar tînin. Xebatvanên REBAS 15 ê ji donzdeh welatan hatin e.

Li rojê çend kes serdana we dikin?
Kêm-zêde nêzikî bîst-bîstûpênc kes serdana me dikin. Lê belê hinek rojan ji pêncê zêdetir kes tên ba me.

Xwendewan alîkarîyake çawa ji we dibînîn? û malbatên xwendewanan ji we û ji karê we razî ne?
Xebatên me zêde bo serketin a dibistanî ye. Problemên malbatan jî beşek ji xebatên dibistanê ye. Ji ber vê yekê xebata me pir fireh e. Em problemên dibistanî û problemên malbetên zarokan -kû em wê wek problema sosyalî bi nav dikin- ji hev cûda nabînin. Ew her dû jî, ji hev nayên veqetandin. Malbat ji me razî ne, çimakî ew xebat bîst salin kû, berdewam e.

Hûn, asîmîlatîon (bisavkerî) û entegresyonê (biyekbûnî) çawa ji hev cûda dikin?
Xebatên me zêdetir bihevra jîyîn e û ji hev fêmkirin e. Gor dîtîna me, asîmîlatîon û întegratîon tiştên pir firehin. Em xwe wek alîkar dibînin û divê çarçoveyê da disekinin. Her wiha bi zimanê zikmakî alîkarîyê dikin. Ew te vê wateyê kû, asîmîlatîon di nav vê xebatê de tunne.

Pirsa dawî, kîjan ji we, fêra zimanê hevalkarê xwe bû?
Em çar kesên bingehîn, bi zimanê hev rind hîn nebûnîn. Lê dîsa jî her yek ji me, bi çend gotinên zimanê hev dizanin.

Û Kekê Saydo, tû dikarî bi wan zimanan bêjî “Rojnama Kurdî bi xêr hat”

lê belê cawa nikarim!
Dobrodošli !
Huan Ying !
Mirë se erdhe !

Hevpeyvîn nav me... Yek ji n

Saydo Barnas(56),ji Araratê, bi salan e ko li Austrê dijî(35 sal) û serî xwe li ser zimanê zikmakî(kurmancî) dieşîn e. û her wiha, karekî baş li Vîena diweşîn e. Di vî xebatê ko ew dike, zimanî xwe yî zikmakî jî dide ber pêşîya xwe û malbatên kurdan re, bi zimanî kurmancî jî alîkarîyan dike... Dem hat, em dikarin bêjin, ko em dereng jî man.Bo çi dereng man? Bi salana Kurd li Austrê dijîn, xwe wek Kurd didin nasîn lê haya kesî ji wan tunne. Tekîlêyên me bi hev re qûtin. Em derengîya xwe bixwe nasînê man. Ew bibe sedem ko em hevdû hîn zêde nas bikin.

Tradationelle Kurdische frauen kostüme Zeichnerische Darstellung kurdischer Frauen aus Yozgat (links), aus Preveza (mitte) und Chios (rechts), spätes 19. Jahrhundert, Illustration aus Zur Geschichte der Kostüme von Braun & Schneider, 1861-1880 München.

Spor

Serokê FC Barcelonayê doza serxwebûna Katalanyayê kir

Joan Laporta: Xeyalek min heye!

Serokê FC Barcelonaya ruh û sembola Katalanan a milletbûnê eşkere kir kû ew doza dewletek serbixwe dike.

Joan Laporta diyar kir kû, yek ji xeyalên wî ên herî girîng ew e kû milletê Katalan li dewleta xwe, xwe bi xwe birêve bibe û ew ê bi vê xeyala xwe bi şev û roj bixebite. Laporta bi berdewamî got ew dewleta serbixwe bi taybetî bo zarokên xwe dixwaze.

Hejayî gotinê ye û di sala 2013 de li Katalanyayê di vê derbarê de referandûmek pêk tê û dê katalanî di vê referandûmê de biryar bidin bê ew ê serbixwe yan li gel Spanî û gelên din yên Spanyayê bijîn.

Ji Parlamentoya Baskê vebûna fûtbolê; Parlamentoya Baskê piştî 42 salan ji bo maça netewî a kû li Bilbaoyê bilîze pêşniyar li hikûmeta Spanyayê kir.

AMEDSPOR ava bu!

Li Amedê çend kes hatin ba hev û Komela Sporê a Amedê ava kirin.

Rêwerber a Amedsporê ji heft kesan pêk te. Wê rêwerberê(lijne) serdana xwe li 4 ê meha Rezberê (September) li Mudurîyata Parêzgeha Diyarbakirê kir. Li ser navê Lijneya Amedsporê Yilmazî got; “Emê di qîrêja Kapîtalîsmî de, bi rengekî û zimanekî nû derkevin seyranê. Em xwe hemberê vê çilvirisi (dejenerebûn) û wek alternatîf dibînin û hemû ciwanên Kurdan wexwendina vê seyranê dikin”

Ziman şahî û ramanî ya jîyana me ye!

Metîn Can

Em Kurd, di wî alîda pirr zahmet dikşînin, ji ber ku zimana dayika me yî şêrîn ji me girtin û zimanekî biyanî bi zore bi me hînkirin.

Di nav zindîya jîyanê de mîrov, hêsên xwe, daxwazên xwe, fikrên xwe bi zimane xwe qise dike an jî li ser kaxizê dinivîsî ne.

Gor dîtin a min, mîrovan cara yekem bi bangazîyan du re jî bi lorînan, û bi helbestan derd û êş, kef û xweşîyên xwe anîne ziman...

“Herçi kû şêx in, herçi kû mela û mîr in
Herçi kû derwêş in, herçi kû dewlemend û feqîr in
Kes tune kû, ji rindîyê ra nebe xwestek û dilxwez
Kes tune kû gihîştîna cem yarê ra nebe daxwez.”

Ew gotaran, gotarê nivîsarî me yî herî mezin Ehmedê Xanî ne. Zimanekî, vekirî, sivik, hêsdar û dilsoz...

Lewra, zanyar dibêjin kû, di zikê dêya me da di hefteyê 25 an da sifte lebata (orxana) guhdariye pêş ve diçe. Û cara yekem, em dengê dayika xwe dibihîzin. Dura jî dengê malbatê yani dengê der û dora xwe dibihîzin. Loma, bi zimanê me ra „zimanê dayik/dê“ te bi nav kirin.

Dîsa zanyar dibêjin hevîra mîrovan di navbera 0 - 6 salî da ava dibe. Bi îmkan û xwendinê, ango bi perwerdeyî hunerî insanî te hole.

Kes nizanî surr û halan
Ez dinalim meh û salan
Ax ji deste cavxezalan
Kes bi hale min nizanî

Hozane Kurd Feqîyê Teyran bi zimanê dayika xwe, derde dile xwe ciqas baş îfade kiriye.

Em Kurd, di wi alîda pirr zahmet dikşînin, ji ber ku zimana dayika me yî şêrîn ji me girtin û zimanekî biyani bi zore bi me hînkirin. Vê zordestê, pirr ruxandineka(xerabîyeka) mezin li ser me kirê ko, ewqas sal derbas bûne dîsa jî hîn tesîra wê neheqî li ser gele me û li ser me ranebû ye. Her zimanek dewlemendîyek e û gor rastîya xwe şêrîn e.

> ***” Îro bi hezaran ziman winda (zay) bûn e, bi hezaran jî di bin xeterê da ne. Heger kes xwedî lê dernekevin, ê winda bin. Yek ji wan, zimane me yî sêrîn kirmanckî ye. “***

Dibe ko em xwe bixwe xwedî derkevin, zimanên xwe biparêzin û di nav xwe da bikin zimanê taybet û rojan e.

Wek kû nivîskar û helbestvanê Kurd Cegerxwîn jî di helbesta xwe da dibê, heger em nexwînin, emê bibin bindestê neyaran.

„Xwendin nebe kes nace pês
Peyda dibin pir derd û ês
Her dem dibin destê neyar
Em dê dibin xukî û bês.“

Ziman şan û nîşan a mîrov û şan a netewitî ye jî... Dema kû du însan(mîrov) raste hev tên, ji hev dipirsin; “nave te yî bi xêr?” Û tu ji kîjan neteweyî yî? Ne wiha!

Ew te vê watê (mahnê) kû, zimanê dayîka te, nasname te, îdentîta te çi ye? Ewna jî lîteratur a me û çanda me didin nasîn.

Lê mixabin, em Kurd di vî alî da pirr sist in. Raste zimane me bi zordarîyan ji dest me girtin. Lê niha? Kîyê bêje kû, imkan û derfetên me nînin. Ne rast e, derfetên meyên îro, ji ên her demê zêdetir in. Pêwîste, em xwedê li van derfetan derkev in û zimanên xwe bikin zimanên zindî û rojan a.

Giranîya ziman di jîyana mîrov da tiştekî jîyanî ye.Ji bo vê jî me xwest, bi zimanê dayîka xweyî şêrîn him xwe baş îfade bikin, him jî civata kû em tê da dijîn baş fahm bikin.

Gotinek heye dibêjin; „gotinên xweş bihara dila ne“ emê ji bi zimanê şêrîn gotinên xweşik binivîsîn.

Du armanca rojnamya Kurdî hene:

A yekem; bi alî ziman ve dîaloga navbera kurdan û zarên kurdan xurt kirin e. Di vê rê da, ziman û lîteratûr a kurdan ji kurdan re nasandin a. A duyem; dîaloga navbera gelê kurd û gelê Austrê xurt kirin e.

Hêvîdarim emê biserkevin, pêwîste kû gelê me û dostên me jî alîkarîya me bikin.

Rexne û pêşnîyarên xwe ji me ra bêjin kû em pêşve bikevin. Kêmasîyên me ji me ra bêjin kû em bi hevdû re civatekî modern, sosyal, aştîxwaz, zana, û vekirî bin.

Di dibistanên Austrê da hîn waneya(unterricht) kurdan tunne ne!

Nûçe / Saydo Barnas

stadtschulrat für wien

Di dibistanên Austrê da perwerdeya zimanên dayikî jî tên dayîn. Wek mînak: bi tirki, sirbski-xirvatî-bosnakî, erebî, çeçenî, roma-sintî û bi çînî.

Mamostên wan bi alîya dewleta Austrê ve tên girtin û pereyên wan jî bi alîya dewletê ve tên dayîn. Ev di sîstema dibistanên Austrê da bi qanunî ve hatîye giredan.

Şêrtên perwerdeya bi zimanê dayikî evin:

-Dê û bavên zarokan, formeke ji bo perwerdeya zimanê xwe tijî dikin û daxwazîya xwe didin nasîn..

-Grupek ji donzdeh (12) zarokan hebe û daxwazîya dê u bavan jî hebe, perwerdeyaa wî zimanî tê dayîn.

-Giringe kû ji bo perwerdeya zimanên kurdan mamostek jî hebe.

Erê, li Austrê imkanên perwerdeya zimanên kurdan hene.

Li pirs ewe kû, wextêk kurd zarokên xwe dişînin dibistanê, nabêjin kû ew kurdin û nabêjin kû zarokên wan dixwazin perwerdeya bi zimanî dayikî jî bixwînin.

SO-BÊ

Bakî Yildiz

Jû mordem hetê Dersîmî, Mazgerd ra bîyo, u waxt kî şoresger ma, kitab wendenê binê tesir de çerx dênê.
Pilunê ma vatenê; bira bira baqil vinderê. Na şîyayena sima rind nîya.
Înan kî vatenê; sima cahîlîyê, sima çi zonenê çi çiko?
Rozê jü Apê ma, teselîya xo kewta, şîyo nîya vato;
- Nêro vane jü kitab hetê Rusya ra amo, domonê ma wanene. Çitur kî wanenê hen benê bom
sonê. Gune mordem no kitab destê inan ra bijero, eke dest ra mecerê, nî pero benê bom sonê.

SCHNITZEL - FISCH - KEBAP
SoLiMo
Mo - Fr. 08.00 - 22.00
Sa - So. 10.00 - 22.00
Mobil: 0699 111 55 294
Tel.: 01/403 99 37
Josefstädter Strasse 59, 1080 - Wien

„Derd her ca de derdo“

Rojname ma ra albozê ma Bahtiyar Kahraman röportaje kê hunermend Hasan Sağlam de virast, sima wendaxane xo de kemê bare.

Miletê ma letewo jêde ebe wastena xo nêamo îta. Coka derd û kederê ma zafo. Naca peynîya dugeluna, xerîbîye girana, bêkeşîye zora. Sarê ma eke zonê xo de, yakî welatê xora kilamî, şuwarî gosday, zerrê xo benê letey.

Bahtiyar Kahraman

Ti onca ama Avusturya, ravêr, ti xêr ama. Nî serranê pêyenu de seweta konseru û sewu xeyle rey ama Avusturya. Ferqê mabenê gosdarına îtay u yê welatî çiko?

Xêr mîyan de bê bıra. Nika naye torê vacî, îson ke welatê xo ra vecîya, dîna cirê xerîbîya, kot beno bibo. Miletê ma letewo jêde ebe wastena xo nêamo îta. Coka derd û kederê ma zafo. Naca peynîya dugeluna, xerîbîye girana, bêkeşîye zora. Sarê ma eke zonê xo de, yakî welatê xora kilamî, şuwarî gosday, zerrê xo benê letey. Sarê mayê ke Tirkîya de weşîya xo ramenê, î ke xerîbê bêkesê, bêzon bêwayîrê. Uza de kî sekê kilamî gosday çimê xo benê pir. Coka van; xerîbîye her waxt xerîbîya.

Dersîm de zerre her çêy de tomir esto, çê sıma dekî tomir bî?

Zeke ti vana, zerrê çeyî de tomir kosewu pak de dardekerdenê. Piyê mi feqir bî, mira ravêr çê madê tomir çîne bî. Mi kî zaf meraxê tomir kerdene. Cîranu ra muso. Peydona mi xorê tomir herna. 13 serrî bîyo, ez tomir cinitene musune. Mi şuyarî îmîs kerdene, hona qizkek bîyo. Ucara nat mi endî xorê na kerdê huner. Honde ke desteberami amê, kilamunê xo cinen û van...

Na rozu onca tertelê hîrîsûheşt (38), Dersîm sero qesêy vejîyay, ni qesu serro, vatena tu çika?

Serê na dîna de awa ke ma dîye zerrê ma de bîye dirbete. Ma serê harde xode neşkîyayme ke weşîya xo biramîme, marê kerdê tometê. Ma hardê xora vejîyayme. Eke şîme kotî onca marê kerd serevde. Mara xeber (milqî) vatî, mara qesêy vatî. îftirey soynay ma. ma kar nêguretime, bonê xo marê kîra nêday. Ma qirkerdîme, surgin kerdîme, honakî vanê ke; ma neq nîmê. Nu haqe sima sene haqo ke, no xora sima ra has keno. Sima serê na dîna gonî ra kerd sur, hona wazenê ke mayê ma onca biberbê. Mayê ma, dakilê ma, wakilê ma zaf berbay. Ez van ke; ti zona bego; mawunê ma, domonê xo, eve xo dest ra xenekit. Zerrê îson damîs dano bego?

Cencê ke Avusturya de hunerî sero gurînê, hona newe vejîyé rayê. Înurê çi salix dana?

Nu kar karo de rindo. Mordem hunere xo sero rind bigurîyo. Ma tarixe xo nî huneru ra musayme, kilamu ra musayme. Kirmanciya xo sero, welatê xo sero rind bigurîye, biwane, binusne, kokimu ra pers kere, bimuse.

Wendoxunê rojname rê zovîna vatena tu esta?

Na gure sima zaf rindo. Tedinê rê xêrlî bo, ez zaf sa bîyo, wazen wendoxe sima pê qayil bibê. Tedînê rê silam û hurmet. Bimane weşîye de.

www.arsiv.org

Xidir Karataş

Moderator von
Radio Dersim
und SO BÊ
auf OKTO TV

Mîjdan, mîjdan, mîjdan!

Gama de newîye. Avusturya de jü roznamîya de newîye vejîna. Hometê ma têdîne rê xêr bo. Viyana de hata ve nika, eve zonê ma ra her roza bazare, binê Radyo Orange 94.0 FM de Radyo Dersîm 10 serrîra jêdero pêl dano. Jü kî 2006 ra nat zerê Okto TV de programe eve zonê ma virajîno. Namê xo „So Bê“ wo.

Na rozname de destêbera kamîde ke çi yêno, va eve zonê ma binusno. Nayeke na xizmete hometê marê kenê, dest û payê dînu derd mevînê. Ma zoneme ke, seveta na kar û gurêy, xeyle waxt û xeyle zametu oncenê. Emegê dînu hêçe nêşêro. Î kî xizmeta xora xêr bîvînê. Îtîqatê ma hên yeno ke, xizmeta dînu hêçe nêsono. Domonê ma ke înu ra taye çî musene. Eve na tore zonê ma rê, odet û torê ma rê bena roşt. Ma ke beme sa.

Rojnameya Kurdî her keşî rê xêr bo. Cirê wayîr vejîyo.

Mag. Eren Kılıç

Geschäftsführer / Bilcom
(Weiterbildungsinstitut)

Ma be xêr dî

Hawo çi waxto vame ke, zonê ma ra jü rozname bivejîme. Hama her ke yême pêser, qese uza de, serê xonca de maneno. Her kes oncîya xo onceno eskeftê xo. Xêyal kerdene jê her dayîm sarê ma ra nêqirfîno. Heya endî nu xeyal beno raştîye, raştîye beno nuste.

Ez hawo des û ponç ser bî amune welatê Vîyana. Vînen ke welatê xo ra xeyle milet, çêyê xo bar kerdo, amo îtawu mekan gureto. Naynu ra letê ra jêde yê mayê. Dersîm u Gêxi ra, Erzîngan u Xarpêt ra ustê ra amê, îta. Çi hêf ke, nînu ra kes endî zonê ma u pîyê xo qesey nêkeno. Rawa kalîk u pîrîka xo berdewam nêkeno. Îtîqatê hardê Duzgînî hazetê nînu de nîyo. Nî jê kengerê verê vaye, bîyê vila şîyê.

Naye ra tepîya, sima rê îta ra veng dan. Ma weşîya xo de çi xeletîye keme, çi rast keme, eve nîyayedîsa xo an verê qelema xo. Wastena mi awa ke, ma îta, tenê berîme xo ser. Wayîre xo bîvecîme. Wayîrê zonê u kulturê xo, îtîkat u kamîya xo, hama her çî ra raver, wayîre domanunê xo bivecîme.

Sima zonenê, ez hawo des serro ke eve Radiyo Dersîm sima rê eve zonê ma bernamewu virazen. Her roza bazarî, satê 18:00 de dest keme ci u hata 20:00‘ine qedeneme. Heştê ez be bira Hidir Karataşî u bira Qemer Söylemez pîya some u hêşta bîne kê bira Îlyas Îrten virazeno.

Di hazaro sês (2006) ra nat ke televizyona Okto de asme de rêy bernamewu virazeme. Name xo So Bê’wo.

Umud ken ke sima pê nî bernamewu qayîl benê. Karê ma zof çetino. Hama ez kê hometê ma ra, nî karu ser vengê de weşî bihesnî, o waxt çetînîya nî karî, hurundîya xo verdenê zerêweşîye rê.

Na rêy na nuste xo tenê kilm verden. En sifte ra sima meqefelnî. Naye ra tepîya veng u vazê newey ser, qese xo kêm nêkeme.

Ma butunî rê xêr bo. Emrê na roznameya ma derg bo. Bimanê weşîye de, hata reyna.

Ali Dikme

Ehrenamtlicher
Kulturvermittler
von Dersim

Heq be xêr kero

Hekmeta Vergê Kuresî

En rave van ke Rojnamîya ke nika sima dest dera xêr bo, heqe hometê sima têdîne rê xêr kero. Nara têpîya çike destebera ma ame, simarê na pelge de name Jîyar û Dîyaru, Kilam û Diwawu nusneme. Na ra têpîya zonê xora waneme, zonê xora nusneme. Kulturê îson zerê zonê îson dero. Zonê xo ke çînê bi, tore mîrçika bêper ro.

Zone xo bimise, zonê xora biwane. No ke fikre kamîyo, naye ke na komel

de gurênê, kam ke poşt dano ci, dînu perunê ra, Heqe homete rajî bo.

Kures zere Dersîm dero. Uzaxe Kuresî, bonê Kures Nazmîya (Qisle) dero. Bîlanune ma, marê qesey kerdenê, vatenê ke azê Kureş bîyene di-hîre serren, merdene. O waxt Kuresi cendegê domanunê xo mezele de defin nêkerdê. Juyo ke şîyene heqîya xo, şütene gorn kefen kerdene. Sondê berdene jü vile de nene ro, amene çê.

Çüte vergê gewrî amene, o cendeg guretene berdene. Tolîvê Kures roze venga pîrê xo danê, vanê no çi hîkmeto ke aze to weşîya xo nêrameno? Çaye nêy rê çare nêvînena?

Kures sondê nîseno ro, xo be xo xayal keno, eke hewnê xo yêno, sono kuno cile. Hewun de juyo de herdisin cira vano; Kures honde ke cenika to kuresiza domonê to mirene. Kêy ke ti juya beze de zewejîya o waxt domanê to weşiya xo ramene.

Kures tolivunê xo de qesey keno, riza dînu cêno. Ora dime, cenika de beze ceno. (Beze = Kuresize nîya)

Hermeta beze ra domanî benê. Domanê xo ora dime weşîya xo ramene. na soyê Kures ora dime jedîno. Kures ke cenika beze ceno. Ora dime kes çüte vergu kes nêvîneno.

Domanê ke vergu berdene, kes nêzonene ke nî pêynîye de se bîyene. Kures wayire na vergu bî? Yake no sirê çê Kureşî bî.

Geyîmo bînde oncîya na pelge de yeme têlewe. Bimanê weşîye de.

Roze des û di îmamu sima perune rê xêr bero, heqê hometê rozune sima qewul kero.

www.arsiv.org

Gaxand yeno, gaxande sima bimbarek bo!

Îtîkate Dersîm de Gaxand her sere bimbarek kerdene.

Kale Gaxand

Gaxand de domon sodir rew wurzenera... Kincune xuye newu kene pay der u curanura feteline vane gaxande sima bimbarek bo... Loqme dane are... Peye coy tede jû cade yene jû ca pîya pozene wene... Gaxande hîre mordem amene te lewe jû bîyene kal o kokim jû bîyene veyvîke teko binikî bîyene arav...

Hozan Delîl Xidir

Asma kanune de Dersîm de gaxand amenê bimbarek kerdene. A roze domonu çêf û esq kerdenê. Eke mara raştîye pers kene sabîyayena ma domanan kî restene asmen. Oncîya pî û kalîkane ma serê dîroka gaxandî ro vatenê ke: Na roze xêyle serrîyo ke yêna bimbarek kerdene. Tarixa kirmancîyede ke nîyadana, ta sona ginena tarixa Zerdeştî.

Arkeolojîyan serra 1971 ova Xarpêtî de kinetena hardî de, dîyê ke gaxande terefe Hîtîtura kî ama piroz kerdene. Êyra qeyr hetê xiristiyanande kî yeno piroz kerdene.

Na asme de ma domani kî rozane gaxandu ebe çar çiman ra pitene.

Ekê vore vorenê, çefê domanan amene. Tebera va guvenê. Guvayîse vayî jê qeydewu seda amenê gosunê ma. Pî û kalukane ma düwayî kerdenê, wenga xizirî denê, berbenê.

Asma gaxandî hetê Dersîm, Erzîngan, Tercan (Mamaxatune) û dorme Tercanî de, hetu bîn ra Sevaz, Koçgîrîye, çewlîg û Gêxi de amene bimbarek kerdene.

Kinc û kolî amenê şütene. Milete awuke kerdene xore. Cenî u çenekan kî kincê xoyê neweyî guretene pira. Doman û xortanî kî kincê xoyê neweyî guretenê pira û çarixê neweyî kerdene pay. A sande nîyazî amene potene û vilakerdenê. Kamî ke jübînî ra miradîyayê, a roze jübînî ra bîyenê hast.

Çeneku domanunê xorê parzunê sipey destene. Domanu kî a sande î kerdene binê balîşna xo.

Hona ke astarê sodîrê nêvecîyo, cenî ustenê ra, danî gîrenene. Hona ke dîke sodirî veng nêdo, domanî ustenê ra kincê xoye neweyî guretene pira.

Ya haq û tala î çi rozê rindekî bî. Domanu parzunê xo guretene pîya, kotene ra çixir çêber be çêber fetelîyene, danî kerdenê are. Çef û esqe domanan qe pers mekere! A roze roca cejne bîye. Tayîne kî dendike gozan denê domanu. Çefê domanan tenêna zof amene.

A sande kalê gaxande kaykedenê. Na kayde jü bîyene herdise sipê, jü bîyene hermete, uyo bîn kî bîyene arab. Dima çêber be çêber fetelîyenê, loqme kerdene top. Peyê coy têde pîya jü çêyê feqirî de amenê pêser, pêrunê pîya werdenê û simitenê.

Mi wast ke sima rê gaxandî sero binusnî. Heywax ke domananê maye nikayen, kamîya xora kunê dür sonê. Domanê ma; zonê ma, odetê ma, kulturê ma û kamîya ma nêzonenê. No marê beno derdo de giran. Haydere domanene haydere, şime welat de kaykerê.

Gaxande ma hometa ma rê bimbarek bo!

www.arsiv.kurdi.org

Meselaya dêka mi Fîdane

Eren Kiliç

Xalê mi Kenan, eskerîye ra raver tenê tawlî bî. Rind qayitê xo bîyene. Hama şî eskerîye ame, bî zar şî. Dêka mi Fîdane se kerdene, nêkerdene ke, lazê xo Kenanî, jê virenî non nêwerdene. Rozê oncîya sifre fîştê ra u venga Kenanî da. Hama xalê mi Kenanî va: Dayê ez vêsan nîyu, îşta mi çîna!

Nayê ser dêka mi qariye û nîya va:

Hala les û şifet de nîyade, honde ke bîyo zar, nêşîkîno bile bihuyîyo!

Serrunê neway de, dewa ma Sorpîyan de eletirik rew rew birîyene. Onderî eletirik, eke rêy birîyene, endî rozê u hêştî kes alaqudar nêbîyene.

Rozu ra jü roze oncîya eletirik şî. Dêka mi Fîdane xo xode milmilna, vakê!

Hew, kutik laweno, eletirik sono. Pisinge miyav keno, eletirik sono. Va guveno, eletirik sono. Nu çi halo, çi qedero.

Rozê ma pîya televîzyon ser keme. Dêka mina fiqerîye, ekê televîyon

ke ser kerd, xora qefeliyaye bîyene. Hen verê televizyonê de nîstene ro, pa şîyene. Mi nîyada kê hawo oncîya çimê dêka mi Fîdane yenê pêser, sarê xo ke hetê virenîye ser giran giran amene war.

O waxt televîzyon de di teney zemeqîye bî lewunê jübînî, jübîn paç kerdene.

Seytanî ez qurdî kerdune, ez zirçune, vake; Nenê, Nenê hala rawurze!

Ekê usta ra rêy qaytê mi bî u rîye xo çarna televîzyone. Zeki hewno xo nîno. Mi hemen desinde pers kerd, vake: Nenê, towa kalike mi tu nîya paç keno?

Nayê ra tepîya, dêka mi hers bîyê, va:

Hew u çiko, fekê xo kena fekê dêy!

Mag.a Özlem Akar

Kommunikationswissenschaftlerin
Systemische Paar- und Familientherapeutin

Auf der Suche nach dem Glück!

Wer einen Sinn im Leben gefunden hat, der kann sich zumindest schon mal „glücklich“ schätzen!

Seit Anbeginn der Menschheit haben sich sowohl unsere Ur-Ahnen als auch zahlreiche Philosophen/innen, Dichter/innen, Psychologen/innen, Mediziner/innen und sonstige Forscher/innen und Wissenschaftler/innen mit dem Thema „Glück“ beschäftigt und tun es auch heute noch. Manche Ansichten über das Glück haben uns entmutigt, andere haben uns wieder Hoffnung gemacht. Aber „dingfest“ ist es bis heute nicht. In der Antike ging man/frau davon aus, dass Glück und Unglück gottgegeben sind. Erst der griechische Philosoph Aristoteles kam zu der Erkenntnis, dass der Mensch zu seinem Glück selbst beitragen kann. Für den deutschen Philosophen Arthur Schopenhauer, der der Ansicht war, dass der Welt ein „unvernünftiges Prinzip“ zugrundeliege, hielt Glück für einen „Irrtum“. Der Querdenker unter den Philosophen, Friedrich Nietzsche, vertritt überhaupt die Meinung, dass Glück die „Freude am Unsinn“ ist. Als einen „Naturzustand des Menschen“ definiert die Philosophin und Waldbewohnerin Ute Lauterbach das Glück, wenn da nicht die Spielverderber wie etwa Wut, Angst, Eifersucht, Geld etc. wären.

Oder ist der Mensch überhaupt glücksunfähig? wie es der Dichter Goethe beschreibt: „Nichts ist schwerer zu ertragen, als eine Reihe von guten Tagen“.

Faktum ist, dass es zwar kein Universalrezept gibt, es sich aber durchaus lohnt, dem Glück auf der Spur zu sein. Schließlich birgt das Glück auch den Sinn im Leben in sich. Wer einen Sinn im Leben gefunden hat, der kann sich zumindest schon mal „glücklich“ schätzen!

Das Leid war bisher im Zentrum der wissenschaftlichen psychologischen Forschung, nun rückt das Glück als durchaus ergiebiges Forschungsfeld in den Mittelpunkt. Mittlerweile gibt es Glücksforscher/innen, die es sich zum Ziel gemacht haben, herauszufinden, was uns Menschen glücklich macht. Der Psychologieprofessor Mihaly Czikszentmihalyi ist so ein führender Glücksforscher aus Kalifornien. Sein Bestseller „Flow. Das Geheimnis des Glücks“ wurde in 19 Sprachen übersetzt und der Autor wird von vielen Menschen regelrecht verehrt. Selbst der ehemalige US-Präsident Bill Clinton zählt „Flow“ zu seinen Lieblingsbüchern. Czikszentmihalyi hat sich mittlerweile auch an die Spitze einer neuen psychologischen Bewegung gesetzt, nämlich der „Positiven Psychologie“. Ein Forschungsbereich, der sich vor allem damit befasst, was Menschen zufrieden und glücklich macht; und darüber hinaus die Meinung vertritt, dass Glück „machbar“ ist und wir dazu beitragen können, dass Glücksgefühle immer wieder auftauchen. Immer im Wissen, dass ein Glücksgefühl kommt und geht und kein durchgehend andauernder Zustand sein kann. „Flow“ (engl. Fließen, schweben) beschreibt einen Glückszustand, der erreicht wird, wenn man eins mit sich und seinem Tun ist. Jeder kennt diesen Zustand etwa beim Tanzen oder beim Erschaffen eines Kunstwerks oder sogar beim Autofahren. Für gewöhnlich tun wir etwas und denken dabei an zig andere Dinge; hier hat „flow“ keine Chance. Csikszentmihalyi hat auf Grundlage von zahlreichen Untersuchungen Tipps herausgearbeitet, wie man es schafft, möglichst viel „flow“ in seinem Leben zu erreichen. Dabei wird großes Augenmerk auf aktive Tätigkeiten gelegt. Passives Tun wie etwa Fernsehen ist äußerst flow-feindlich. Aktives Tun ist aber auch Musizieren statt nur Musik hören, Malen statt nur Gemälde bewundern, Fußball spielen, statt Fußball-Match im Fernsehen anschauen. Es geht aber auch darum, alltägliche Dinge bzw. Routinehandlungen mit mehr Bewusstheit oder Achtsamkeit zu erledigen. Diese Philosophie liegt auch der modernen Psychotherapie zugrunde. Wer dem Leben mit mehr Achtsamkeit begegnet, wird das Leben auch genießen können, wird im Hier und Jetzt leben können und das schafft wieder mehr Lebensqualität, mehr Lebensqualität schafft mehr Glücksgefühle.

Zum Abschluss noch eine buddhistische Weisheit, die genau diese Achtsamkeit unterstreicht: „Handle stets so, als hinge die Zukunft des Universums von deinem Tun ab, und lache dabei über dich selbst, weil du glaubst, dass irgend etwas, was du tust, irgendeinen Unterschied machen wird.“

In diesem Sinne ein „glückliches neues Jahr“!

www.arsiv.org

WeltABC was ist das?

Das kurdische(kurmanci) WeltABC ist wie seine deutsche Schwester (www.weltabc.at) eine Einladung zur Reise durch Sprache(n) und damit verknüpften Bildern. Es ist eine Sammlung scheinbar klarer Begriffe, deren Ausgangspunkt die kurdische(kurmanci) Sprache ist. Diese Begriffe werden mit weiteren Begriffen assoziert und durch Fotos illustriert.

Auch das kurdische WeltABC ist kein Lexikon, das sich um eine vertiefende Erklärung der Welt bemüht. Ganz im Gegenteil setzt es einen radikalen Schritt: Es bietet die Möglichkeit, die Welt mit den Augen der kurdischen Sprache zu betrachten. Sprachen denken nicht in Vokabeln, sondern in Bildern und diese sind kulturell bedingt sehr unterschiedlich. Das deutsche und das kurdische WeltABC sind über die Audios miteinander verknüpft - existiert ein Begriff in beiden Sprachen, wird die Verschriftlichung des Audios zum Link: Ein Tanz zwischen den Sprachen und ihren unterschiedlichen Bildern wird möglich. Dabei kommen als Audios die Sprachen Arabisch, Farsi und Französisch hinzu. So rückt die Vielfalt noch stärker in den Vordergrund, zugleich zeigt sich die Unschärfe von Sprache mit ihren bedeutungssicher geglaubten Begriffen ein weiteres Stück deutlicher. In dieser Unschärfe wird mittels der Bilder jedoch das Gemeinsame - und damit das Gemeinte - sichtbar. Ein besonderer Aspekt des kurdischen WeltABCs ist die Tatsache, dass die Sprache so lange verboten war. Es existieren daher regional sehr unterschiedliche Varianten und Schreibweisen - vieles gleicht eher einer Annäherung als einer definitiven Festlegung. Leider zeigt sich Ähnliches immer noch in vielen Schulklassen:

Kinder, die die Unterrichtssprache nicht beherrschen, erfahren immer wieder.

Kurdi.weltabc.at

Was ist das? dass ihre Muttersprache nichts wert ist. Damit werden Ressourcen verschwendet, auf die man aufbauen kann und mit denen gearbeitet werden könnte.

Trotz aller Kontraste bleibt eine gleichrangige Begegnungsmöglichkeit: Nicht nur die „stumme Sprache“ des privat Gewussten findet ein Gegenüber, das nicht diskriminierend sondern bereichernd ist, auch die bereits beherrschte Sprache steht gleichrangig neben anderen Sprachen.

Genau vier Worte standen am Anfang des deutschen WeltABCs: Blume, Kuh, Topf, Messer Es ist mehr als erstaunlich, was aus diesen vier Wörtern geworden ist.

Drei männliche Kurden in traditioneller Kleidung: Rechts ein Kurde aus Mesopotamien, in der Mitte aus Mardin(Mêrdîn) und links ein Hirte aus Diyarbakır(Amed) Die Fotografie stammt aus dem Jahre 1873 und wurde von den osmanischen Hoffotografen Pascal Sebah gemacht. Es wurde in der Weltausstellung 1873 in Wien ausgestellt.

Gotinek

Qeyran a Aborî

Immanuel Wallerstein dibêje; „Em dikarin bi dilekî vekirî bêjin kû, sîstema niha (kapîtalîzm), êdin bi vî halî nikare berdewam bike. A kû em nikarin ji pêş ve bêjin ev e kû; şun a vî sîstemî kîjan rê li ber me heye jiber kû; îhtîmal a bandorên bêdawî hene. Lê dîsa jî, zû an jî dereng, sîstemeka nû ava bibe. Ew nema dibe sîstem a kapîtalist, lê dibekû, ji wî hîn nebaştir be (pirr berberî û hîyerarşîk).

Ango dibekû, hîn baştir jî bibe (demokratîk û wekhevîxwaz). Xwastin a wan her dû sîsteman, li hemû Cîhanî bibe bingeha têkoşînên pôlîtîk ên herî girîng…“

Kurdîsch (kurmancî) Lernen

Wêne: Ji Komeleya Malbata Gundên Çolle

Kurdisch(Kurmancî) Unterricht

Liebe Leserinnen und Leser!
Xwendewanên delal!

Wir werden in jeder Ausgabe für das Erlernen der kurdischen Sprache „kurmancî“ eine Seite erstellen. In dieser Ausgabe beginnen wir mit dem Alphabet.

Em ê di her hejmara rojnameya Kurdî da ji bo hîn bûna zimanê kurdî/kurmancî bi nivîsî amade bikin û di her hejmarê da li ser babetekî bisekin in. Niha emê elfabakurdî/ kurmancî bidin nasandin.

Das kurdische Alphabet hat 31 Buchstaben/Tipên alfaba me 31 heb in.
Großbuchstaben/Tipên gir:

A - B - C - Ç - D - E - Ê - F - G - H
I - Î - J - K - L - M - N - O - P - Q - R
- S - Ş - T - U - Û - V - W - X Y - Z

Kleinbuchstaben/Tipên hûr:

a - b - c - ç - d - e - ê - f - g - h - i -
î- j - k - l - m - n - o - p - q - r - s - ş
t- u - û - v - w - x - y - z

Die Umlaute
Di zimanê kurdî da heyşt tîpên dengdêr henin:

a - e - ê - î - i - o - u - û
e-i-u **(kurz)** dengdêrên kin in
a - ê - î - o - û **(lang)** ji dengdêrên dirêj in

Konsonanten(Mitlaute)
23 tipên elfabeya kurdî ji dengdar in:
b - c - ç - d - f - g - h - j - k - l - m - n
- p - q - r - s - ş - t - v - w - x - y - z

Beispiele:
Hinek nimûne
azadî: freiheit,
adar: märz
bajar: stadt
biyanî: fremd/ ausländer
ciwan: jung
civat: gesellschaft
çep: links
çend: wieviel
daristan: wald
daxwaz: wunsch
evîn: liebe
ewr: wolke
êvar: abend
êş: schmerz
fêkî: obst
fîstan: kleid
gel: volk
germ: warm
*havîn:*sommer
hêdi: langsam
îro: heute
îlon(rezber): september
jar: mager
jêr: unten
kal: alt
kes: jemand
lal: stumm
lêv: lippen
maf: recht
mal: haus/ wohnung
na: nein
nan: Brot
oxir be: tschüß
ol: religion
payîz: herbst
piçûk: klein
qîz: tochter
qelew: dick
razan: schlafen
reş: schwarz
sal: jahr
silav: guten tag
şev: nacht
şîr: milch
teng: eng
tax: stadtteil
wisa: so
ûris: russland
vala: leer
vexwerin: trinken
xal: onkel
xebat: arbeit
yekşem: samstag
yek: eins
zanist: wissend
zevî: feld

Personalpronomen
Di kurmancî da cînavên şexsî
ez .....ich
em.....wir
tu.....du
hûn.....ihr
ew.....er/sie/es
wan....sie

www.arsiv.org

„rûmet a me, azadîya me ye“

Nûçe / İhsan Azadî

Kurdên li Austrê dijîn, dijî vê prosesa nû, li Vîena bi mîtingekî rewşa Öcalanî a nebaş şêrmezar kirin.

Li Vîena 25ê meha Berfanbarê ji alîya Federasyona Komelayên Kurdistanê ve mîtîngek pêk hat. Ew mîtîng, bo brêz Abdullah Öcalan ko sedema tendurîstîya wî a nebaş û nerazîbûn a cîhguhertin a wî pêk hat.

Wek tet zanîn, dewleta tirkan, bi salana kû hember gelê Kurd şer dike. Lê piştî sîh salane ew şerê tirkan bi ser neket. Her wiha şerê Kurdan a jibo azadîya gelê Kurd her kû diçe xurt bû. Wan mehên dawî jî, Dewleta Tirkan xwest ko gavên nû bavêjin. U bi navê (vekirin a demokrasî a li tirkê) dest bi sîyaseta kû nû kir in. Te zanîn Kurdan jî, çend gerilayên xwe şandin bajarê Kurdistanê. Û di nav xwestekên gerilayên kurdan de, başkirin a cihê Abdullah Öcalanî jî hebûn. Dewletê tirkan, çend girtigehin din, şandin ba Öcalanî. Û cihê wî jî guhertin. Lê Öcalanî di hûndir de daxuyanî kir kû, cihê wî yê a niha ji ê berê xiraptir e û bo berdewamkirin a jîyana xwe pirr tengasîyan dikşîne.

Kurdên li Austrê dijîn jî, dijî vê prosesa nû, li Vîena bi mîtingekî ew proses şêrmezar kirin. Ji hezarî zêdetir Kurd beşdarê vê meşê bûn. Û azadîya gelê Kurdên Bakur(kurdên tirkê) xwestin û bo tendurîstîya Öcalan jî tirs dan dilê dewleta dagirkeran. Û ji dewleta tirkan bi lêz û bez gavên aşitê û çareserîya bi hevra jînê jî xwestin.

Bi melodîyên klasîk ve dengê muzîka Kurdan li Vîena...

Li Evropa, li bajarî payîtaxtêmuzîkê Şivan Perwer bi gruba xwe û bi gruba muzîka klasîkê a Ensemble Wien Klang ve li Wîener Konzerthausê derdikevin ser dîk e.

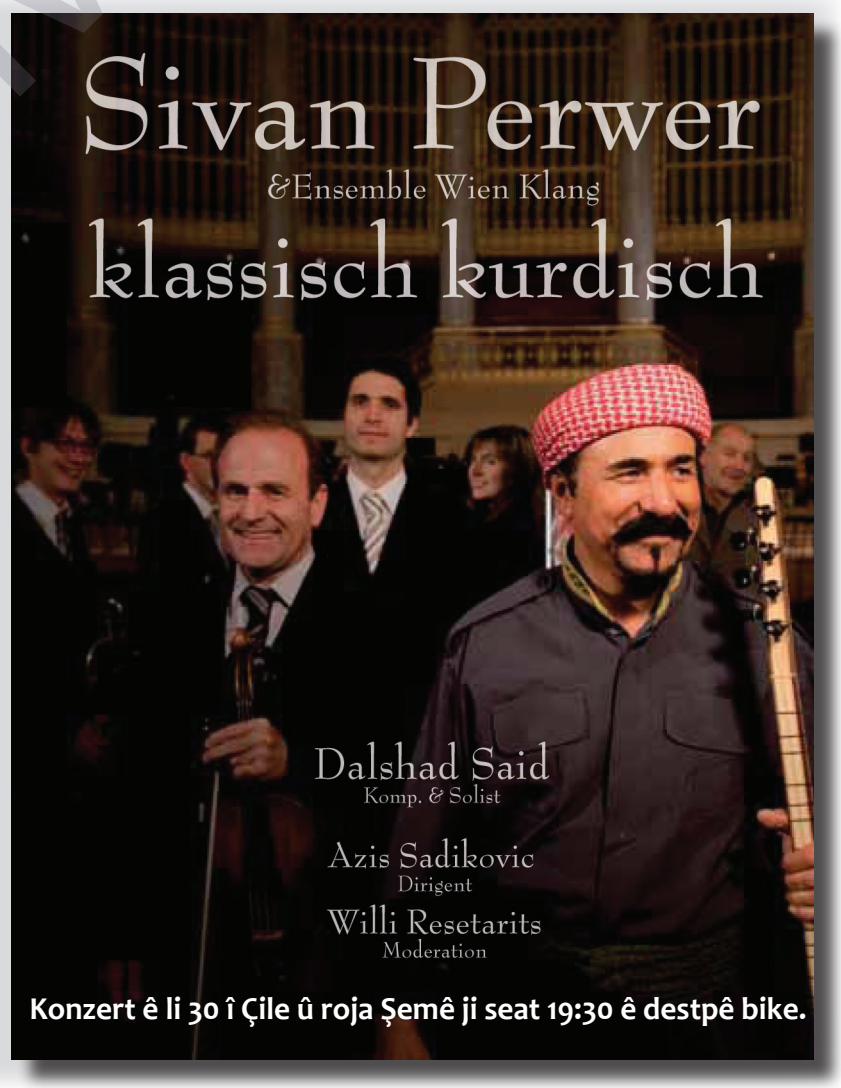
Şivan Perwer,34 salin ko, li surgunî ye. Dengê wî digihîje nêzîkê 45 million Kurdan. Ew di navbêra gelê din ên muzîkhez û di navbêra gelê Kurd re pirr e ke.

Şivan, cara yekemîn e kû li sala 2010 an li ser vegerin a welat difikir e. Her wiha, Serokê Tirkê, R.T. Erdoğan û Lênêrê (minister) Ertuğrul Günayî bi vekirî ew vexwendin Tirkê. Dibekû ev Konzert, bo vê gavê bibe sedemek.

Şivan, bi 40 mûzîkvanên ji Ensemble Wien Klang û bi gruba xwe ve bidere ser dîke. Mûzîkvanên Ensemble Wien Klangê jî „bi naskirin a dengekî nûh xwe şanaz dihesibînin.“ Ew gotin a serokê wan, Stephan Werba ye. Dagerê Kanozertê, Azis Sadikovic e. Û muzîkvanê kurdan ê bi navdar Dilshad Said jî, di vî Konzertê da cîh digir e. Willi Resetarits jî wek pêşkêşwan û wek aranjîst di nav Konzertê da ye.

Gor agahîyên gihîştî me, Serokkomarê Austrê Dr. Heinz Fischerî jî vekirin a Konzertê bike.

Her wiha mîvanên vê Konzertê ji niha ve, ji Dîyarbekîr, Berlîn, Parîs, London, Ankara, Istanbul ve cîhê xwe amade kirin e.

Konzert ê li 30 î Çile û roja Şemê ji seat 19:30 ê destpê bike.

www.arsiv.com

Alfabeya Kirmançkî

Herf	Kirmançkî	Almankî	Herf	Kirmançkî	Almankî	Herf	Kirmançkî	Almankî
A a	astor	das Pferd	J j	jîl	der Spössling	U u	ustine	die Säule
B b	bize	die Ziege	K k	ko	der Berg	Û û	lûye	der Fuchs
C c	cenîke	die Frau	L l	linge	der Fuß	V v	verg	der Wolf
Ç ç	çeneke	das Mädchen	M m	manga	die Kuh	W w	ware	die Alm
D d	dest	die Hand	N n	nan	das Brot	X x	xilik	die Vase
E e	eskize	die Rosine	O o	ostomî	der Wender	Y y	yelege	die Weste
Ê ê	dês	die Wand	P p	pisinge	die Katze	Z z	zengen	die Hacke
F f	fek	der Mund	Q q	qatir	der Maultier			
G g	goze	die Wallnuss	R r	raye	der Weg			
H h	her	der Esel	S s	sole	das Salz			
İ i	zimelî	der Schnurrbart	Ş ş	şer	der Löwe			
Î î	îsot	der Paprika	T t	tîre	die Walze			

Not: Ê ê, I i, Û û, nî hîre herfî virenîya çeku de çînê. Yanî jû çeku ebe nî herfu des ci nêkeno.
Ps.: Diese drei Buchstaben kommen nicht am Anfang des Wortes vor.

Ma zonê xo museme
Dûrî nîyo nejdîyo
Serra 2010 de dest keme ci
Qursê zazakî bilcom de beno ra
Seweta herkesî
Kesoke qe nêzoneno, newe museno û kesoke xo ano ra zon, wazeno ave şero.

Hefte de reye 2 saatî
Cereme (masaraf) asme de 50 Euro
Key: 07.01.2010

Kotî: bilcom - Senefeldergasse 11/Top 1
1100 Wien, Tel: 01/641 99 85

QURSÊ ZAZAKÎ

für AnfängerInnen und Fortgeschrittene!
Beginn im 07.10.2010 bei bilcom
Senefeldergasse 11/Top 1
1100 Wien, Tel: 01/641 99 85

1 Mal in der Woche 2 Stunden
Kosten: € 50,00/Monat

ZAZAKI KURS

Gesicherte Existenzen oder Integration auf Kurdisch

Bei der Gesamtbeurteilung der Einwanderung gibt es gemeinsame Motive aller Kulturgruppen; soziale Sicherheit, bessere Zukunftschancen, bessere Bildungsmöglichkeiten aber auch Freiheit, Demokratie und Frieden.

Mag. Mustafa Akg ûn

Sollte die Integration als Zusammengehörigkeitsgefühl der Teilgesellschaft zum Ganzen verstanden werden, gibt es Bedarf diese Definition zu verschärfen.

Erinnern wir uns an die Diskurse über die multikulturelle Gesellschaft, über die wir gegenwärtig -gezwungenermaßen- beim Begriff Diversität gelandet sind.

Zumindest erkennen wir jetzt die Unterschiede der verschiedenen Kulturgruppen, ihre Beweggründe aus der ehemaligen Heimat zu emigrieren und ihre Wünsche an die österreichische Gesellschaft.

Bei der Gesamtbeurteilung der Einwanderung gibt es gemeinsame Motive aller Kulturgruppen; soziale Sicherheit, bessere Zukunftschancen, bessere Bildungsmöglichkeiten aber auch Freiheit, Demokratie und Frieden.

Gerade die letzten Gründe lassen die ZuwandererInnen bei einer Klassifizierung untereinander deutlich unterscheiden, was auch das Ende der Theorien der multikulturellen Gesellschaft wurde. Ängste, Befürchtungen, Erwartungen und Ablehnungen sind hier markant und prallen oftmals auch mit dem österreichischen Kultur- und Demokratieverständnis aneinander. Hier gibt es deutlichen Aufholbedarf, ohne den ein erfolgreiches Miteinander keine leichte Zukunft haben wird.

Betrachten wir den Missbrauch von verschiedenen politischen Kreisen, die die Unterschiede negativ hochstilisieren, ist es, umso mehr, dringend erforderlich.

Die Einwanderung von Kurden lässt sich 60 Jahre zurückverfolgen.

Mitte der 70 er erkennen wir Flüchtlingswellen aus dem irakischen Kurdistan.

Massiver wird der Zuzug ab 1980, nach einem Putsch des Militärs in der Türkei, welches die Kurden kollektiv als Feindbild definiert und bekämpft.

Ende der 80er sind die Zerstörung von Dörfern, Vertreibungen, Verhaftungen, illegale Hinrichtungen, Folter und massive Bombardierungen der kurdischen Gebiete ein strategisches Vorgehen der türkischen Regierung. Millionen KurdInnen siedeln zunächst in den kurdischen und türkischen Metropolen, dessen Infrastrukturen und soziale Ressourcen derartigen Migrationswellen nicht gewachsen sind.

Nachdem sie auch hier weder Frieden noch Sicherheit vorfinden und die Bedrängung auf verschiedenen Ebenen fortgesetzt wird, fliehen sie über lebensbedrohliche Wege nach Europa. Ähnliche Schicksale findet man auch bei den KurdInnen aus dem Iran und Syrien vor, welche trotz der geographischen Unterschiede ein starkes Zusammengehörigkeitsgefühl in der neuen Heimat entstehen lassen.

Angekommen am Ziel, stehen sie, trotz des rechtsstaatlichen Vorgehens, das für sie bis dahin fremd war, vor sozialen Problemen einerseits und befinden sich in ständiger Sorge um die Zurückgebliebenen andererseits. Gerade hier entsteht die Vorstellung über das Aufnahmesystem und über sich, welche die Handlungen des Einzelnen prägt.

Sich sozial und politisch anpassen, ohne die Sorge um die Zurückgebliebenen zu verlieren. Anders ausgedrückt: die Sicherheit und demokratische Vorgangsweise hier im Lande, möchten sie in der österreichischen Außenpolitik gegenüber der Türkei, Iran und Syrien vermehrt umgesetzt sehen, so dass vielleicht die Menschenrechtsverletzungen in ihrer alten Heimat begrenzt oder sogar beendet werden könnten.

Sollten sich die Umstände in ihren Herkunftsländern verbessern, wird man erkennen können, dass die KurdInnen einen sehr großen Schritt, bei der Integration in Österreich ,vorwärts gekommen sind und diese aktiv mitgestalten. Sie fühlen sich wohl und geborgen hier und haben begriffen, dass sie eine neue Heimat gefunden haben. Dieser Umstand wird sicherlich mit einer kurdisch-österreichischen Zeitschrift sehr gestärkt werden.

Also heißen wir die „Zeitung Kurdî“ willkommen!

www.arsKurdi.org

Virenîya nî qirkerdîş bicêrîme!

Hûseyîn Şîmşek

Na dina ebe xeyle jibatiye çerexina. Jibatiya juye ki sebeta zon ki yena qırkerdayene. Her roza newiye, zonê mıletê senuku tenena rew beno vind. Verecoy dina sero ses hazar teney zoni amey bi qesekerdene. Ni zonu ra xeyle teney, bi vind şi. Xeyle tene ki cıla merdenede rê; ni zonu, teyna dı hire ison zonenê, qeseykenê. Dı heftede ju, ju zon mıreno!

Alexander Von Humboldt, mıslete Alman rawo. Humboldt zaf feteliyo, xeyle ca diyo. U welato ke ma nıka cı ra wame Venezuella, uza de şiyo ju dewe, na dewe nejdiye çeme Orinoco de biya: Dewa Maypures! Humboldt, uza raste ju papaxan amo. Feke papaxan qe qapan nebeno (piya nênano). Qe ju daqa wengê xo nêbırneno. Humboldt dewuzu ra perskeno: ‘‘Nu papaxan sawano?’’ Dewij wane ke, ‘‘ma ki tawa nezoneme, nu papaxan zone qebila Aturesu qeseykeno. İno ra qe kes nêmend, pêro merdî, şi.’’

Nu verecoy ison rê jê jü çiroke yeno, ama heni niyo. Nu qulo henono ke gonya ison keno husk! Huyayise ison nemede verdano. Sekene bıkere, çıme sıma gıran gıran bene pır. Riyê sıma de tal be tırs kuno tewerte.

Mıntıqa Qefqes de, gole Hazar de zaf mısleti este. Zone ke uca amene qeseykerdene, rew ra nıka bêhesab bi. Nıka, qe ki hên niyo! Xeyle zoni gıran gıran bene vind sonê. Zonê mıslete Timoro (Avustralya) ‘Mati Ke’, key bi vind, kam zoneno? Zone ke bi vind şi, inu sero ma şikime qese tenena derg kerime. Eke name ni zonu jü dıma bınusnime, pelgune kıtabu de ca nêbeno. Zone ke hona weşiye, inu ra zafi tene, amê hedê merdene. Zone henen este ke inu nıka dı hire ison qeseykenê.

Qese ke ma hata ita nuşto, çı musnene ra ma: Merdene, teyna raya zonê ma sero nênişta ro. Xeyle zon, biye vind, şiye, xeyle zoni ki can verdere. Hata vızer, merdene amey bi nişt bi qırtıka zonê ma ra ki. Nıka sabime ke, Kırmanciye, merdene vere çêbere xora tereqıta! Ez heni guman ken ke, endi Kırmanciye (Zazaki, So-Be) rê merdene çina. Sıma ki dest berzere zonê xo; qesey bıkerê, bıwanê rê, bınusnê rê, bımusnê rê... Qesey, sanıqi, kılami ke biye vind, biyare xo vir, marê bırusnê rê.

Xo vira mekerê: Jü qese xo vira ardene, zone ma ra düri beno merdenê!

TEAM AYAS

Allianz

Versicherung Vorsorge Vermögen

TEAM AYAS

Temînat a mafê we, temînat a xeterê

1001 rêyên çay vexwerinê hene

Ercan Ayas 0699 11 23 23 70
E-Mail: ercan.ayas@allianz.at

Erdbergstraße 234
A-1110 Wien

Irfan Soytürk: 0699 101 82 213
irfan.soytuerk@allianz.at

surêdar

Şahîn Okay

„kotîê îsanî bideco
canê xo oca do
vanê“

... aye ra verê adire xo de kilama welê vane, qesê suredarî.. kulanê ma ra taye vane, serê pirdê dem u dewrî de, cematê der u cîranîye de, yenê pêser. Be „siftîya xizirîya“ reça xo ra raye perskenê..

ser û binê dîna gera bî (fetelîya bî), astaran dê çerx da bî, vay ra ombazî kerd bî, rîyê xo çarne kunî dima qokê xo, îtîqatê pîlanê xo, seyranê xo, na vînd bîyayenê xo, qîranê zonê xo, kilamanê xo, vengê xo…

„Hewtê sera ku vilema dejeno“.

sone ware dêrsimê de şîya dar u ber de nîsenê ro, sewla astaru de ru û rumeta dayîk û pîyanê xo ra mobet derê.

“veng eşine pê kemeran ra”.. hewsa axbabay dê qede kenê vila, henîye kemera bîyajbestanî de buaxê suredarî kenê henê, cûne kırmancîyê de surê saye barekenê, temburê xo cenê xo dest, hometa hard u asmên de, na dîna gewrê rê vane..

wayîrê çêyî ra, rızayê bertî ra, gomê surî ra, elbruzî ra, pîrê alamutê ra, koyê zagroşî ra xatir wazenê, reça rawa kanê ser sone.. xo be xo vane, xovîr de qêseykenê

adir ra vane, welê ra vane.
Sa bo adir!
Sa bo wele!
Vane…

vengê pelga khewiye
sujiyê meğduranê vengê to de jibenê
khulê tu çı waxte xo be xo nalenê
(…)

ae ra no veng yeno her ca ra, waê
her ca ra vengê pirbabê to yeno
dar u beri ra, zırçaina domaniye ra
kemere ra, çhemi ra, a pelga zere ra
dara huske ra veng yeno, cêr u cor ra
decê mırcan u helebçê u kuredeşiye ra
kuredeşiye ra vengê piyê tu yeno, waê
nişto ro verê locina de, kılama wele vano
isan kê xo zano, dec eşino pê kemeran ra
vengê neçariye eşino pê, hetê meğrıbi ra
a waxt rut u repal wertê do, omrê isani
bêxafıl mana hewn de paê de o vengo

zê surgıni nia bêveng, nia bêvac mana
bena kud zê dina, nışkina game bercê
hata kê yi vengi eşiya pê decê xo ra
ma nu senê vengo pesew u peroc to dımo
serabê çolio, adırê vorio, nejdiyê dürio
yeno, ax o wax o têêw tewlemêo, waê
çımê tu perrenê bara xeleşiya feqiron
têêw tewlemê inano, vengê to gureto

(…)
vengê vêsanano, zerrê to de ca gureto
zê hewnê mırcolıke zê a pelga khewiyo
henio.

> **Mehmet Çetin**
>
> ***serra 1955i de, Dêrsîm de ama dîna. sirê “12 eylül”i de 8 serrê ra zêde xepis de mendo. Di kitabê xo (rüzgâr ve gül iklimi û birağızdan) hona kê xepis de bîyo, vecîyay. Yînan ra tepîya, asmin (hekati); hatıradır, yak bu fotoğrafı; aşkkıran; pûşpera gêlezan-kirazların haziranı (tirkî-kurdî); taşa hatıra, kitabê sîîrî; atımı bağladım iğde dalına (nusnayîsê lîrîkî) vecîyay. tayê kilamê yî çarnay jüwananê bîno, tayê kilamê xo kî hetê şînatkaron ra ebê qeyda vacîyay. Mehmet Çetin zobîna edîtorîne u açarnayîşî ser gurîno. Amsterdam de weşîya xo rameno, nusneno.***

> **Umut Akar**
>
> ***1975 îne de suka Vîyana de ame dîna. be thembûr muzîkê ewropa ser gurîya. Vengê temur û qeydê modernî, serra 1995îne de ebe koma mc sultani jü albumde namê “listen”î ra amey têlewe. Muzikê zon u zagonê xo ser gurîyayîs ra tepîya serra 2004îne de cd’ê xuyo verên ebe namê “seyir defteri” ra (kirmanckî/tirkî) vecîya. nî album ra tepîya teknîkê cinitena tembûrî ser gurîya, 2006îne de qeyda teknîkê cinitena raa sure; qesa suredarî de ame jüwan. Umut Akar suka Viyana de konservatuara prayner de dramatolojîyê muzîk u senate de ‘jazz’ waneno.***

www.arsiv.akurdi.org

KOMKAR (Verband der Vereine aus Kurdistan e.V.)

Das Jahr der kurdischen Sprache!

Die kurdische Sprache gehört der indogermanischen iranischen Sprachgruppe an.

Die Sprache der Kurden ist wie das Land Kurdistan aufgeteilt; mit der Ausnahme von Süd-Kurdistan (im Irak) ist sie in anderen Teilen Kurdistans als Bildungssprache nicht anerkannt. Kurdische Medien und Sprachkurse sind sehr unterdrückt. Der Hauptdialekt sowie Kurmancî, Soranî, Goranî und Kirmanckî (wobei Kurmancki, Dimili oder Zazakî von manchen Sprachwissenschaftlern als eigenständige Sprache angesehen wird).

Die Weltsprache Nummer 1 ist die Muttersprache. Das heißt - die erste Sprache des Menschen ist die Muttersprache. Die Sprache ist ein Medium des Denkens und der Weltauffassung und die Verständigungsform zwischen den Menschen. Auf der Erde gibt es mehr als 6500 Einzelsprachen, davon sind mehr als die Hälfte vom Aussterben bedroht. Die kurdische Sprache ist in den jeweiligen Ländern so wie Türkei, Iran und Syrien nicht als Bildungssprache anerkannt. Bis vor kurzem war sie noch verboten.

Indem die Kinder gezwungen werden die Amtssprache zu sprechen, beraubt man sie ihrer Identität. Die Intelligenz des Kindes wird zurückgedrängt, und damit wird die natürliche Entwicklung des Kindes zerstört.

Selbstbewusstsein, Selbstvertrauen und der Wortschatz gehen völlig verloren.

Um einer sprachlichen Verarmung vorzubeugen, die Vielfalt der Sprache zu erhalten, die uns weggenommene Muttersprache wieder zurückzuholen, nicht aussterben zu lassen und die Muttersprache wieder lebendig zu machen, haben wir als Verein Komkar das Jahr 2010 als „Jahr der kurdischen Sprache“ erklärt.

Jede Sprache ist ein Reichtum und ein Erbe der Menschheit. Wir möchten in diesem Jahr mit verschiedenen Aktivitäten wie z. B. Seminare, Diskussionen, Lesungen, Symposien, Theater, Musik, Feste, Informationsabende, Konferenzen, Kurse und Ähnliches die kurdische Sprache aktiv benützen zu mindestens untereinander lebendig halten. Das Lesen allgemein insbesondere kurdischer Literatur wollen wir attraktiv machen.

Es muss das Bewusstsein geschaffen werden, dass wenn ein Kind seine Muttersprache besser beherrscht, es andere Sprachen auch besser und schneller lernt. Die tiefen Probleme beim Lernen der Sprache, liegen in dem Bildungssystem der jeweiligen Länder. Das erschwert insbesondere die Integration des Individuums in die Gesellschaft.

Daher ist die Bildung eine gesellschaftliche Aufgabe. Die Sprache soll Vielfalt, Toleranz und Dialog fördern. Dafür werden wir uns einsetzen Zielsetzung:

Unter dem Motto:

“Sprache ohne Rassismus, ohne Fundamentalismus und ohne Unwahrheiten“

Die Bedeutung der Muttersprache vertiefen, um die Vorteile der

Mehrsprachigkeit zu erläutern.

Im Bereich der Gemeinsamkeit der kurdischen Sprachen ein neues Konzept zu entwickeln.

Die immer noch verbotene Muttersprache zum Leben erwecken, nicht aussterben lassen.

Es soll die Menschen näher bringen und der Reichtum der eigene Kultur soll verstanden werden.

Das Bewusstsein zum Erlernen der unterdrückten und teilweise vom Aussterben bedrohte Sprache erwecken, um einer sprachlichen Verarmung vorzubeugen.

Den Zusammenhang der Muttersprache mit unserem Denken, mit unserem Handeln und mit unserer sozialen, emotionalen Entwicklungen zu erläutern.

Mehrsprachigkeit fordern und fördern.

Wir können selber Einiges tun:

Liebe und lerne deine Muttersprache und deine Amtssprache!

Lies in deiner Sprache und in Fremdsprachen!

Lass deine Muttersprache nicht aussterben!

Möchtest Du auch mit machen?

www.arsiv.kurdi.org

bilcom

[IHR WEITERBILDUNGSINSTITUT]

DEUTSCH – Integrationskurs (A2)

für die Aufenthaltsgenehmigung und
die Staatsbürgerschaft

Wir bieten

- A2-Probetests (à 20 EURO)
- A2-Zertifikat (nach positivem Abschluss)
- Beratung auf Türkisch und Serbokroatisch

Senefeldergasse 11/ Top 1, 1100 Wien
Tel.: +43 (1) 641 99 85-10
E-Mail: office@bilcom.at
www.bilcom.at

www.arsivakurdi.org